

a u pripremi je III i IV svezak. I pored teškoća, izvršen je veliki dio planiranog posla; Komisija za atlas uspostavila je vezu sa sličnim kolisijama u inozemstvu i dobila međunarodna priznanja.

Komisija za etnološki film nastavila je rad na izradi kataloga etnološkog filma, snimila nekoliko filmova, a najveći je uspjeh te komisije organizacija Prve smotre etnološkog i folklornog filma balkanskih zemalja (Niš, 1964).

Etnološko društvo Jugoslavije nastavilo je s izdavanjem svojih publikacija, pa su u posljednje dvije godine izašla 4 broja »Biltena« i 3 sveska periodičkih izdanja.

U povodu 55-godišnjice osnutka, u Etnografskom muzeju u Splitu pripremljena je izložba »Obrisi jednog vremena« na kojoj su prikazani predmeti materijalne kulture Splita iz prošlog stoljeća. KUD »Jedinstvo« iz Splita održalo je za učesnike uspješnu folklornu priredbu.

Sudionici su prisustvovali i projekciji etnoloških filmova. Film Žarka Pešića »Kućajska svadba« snimljen je 1965. u pomoravskom selu Skorica u kojem žive doseljenici porijeklom sa Kosmeta. Film o lončarstvu na Ižu snimio je, uz stručnu suradnju Olge Oštrić iz Zadra, A. Stojanović, stručni suradnik Etnološkog zavoda iz Zagreba. Film prikazuje proces proizvodnje na ručnom lončarskom kolu u svim fazama izrade, sve do prodaje gotovih proizvoda.

Posljednjeg dana savjetovanja organiziran je izlet na kome su učesnici upoznali etnografske značajke Sinja i Vrljke.

Josip Milićević

PRVO ZASJEDANJE STUDIJSKE GRUPE MEĐUNARODNOG SAVJETA ZA NARODNU MUZIKU (Bratislava 1—4. IX 1965)

Novija komparativna proučavanja narodne muzike traže što veću pristupačnost građe koja je skupljena u folklornim institutima i sličnim ustanovama različitih zemalja. Da bi pomogla uspješnijoj međunarodnoj suradnji u tom pravcu, već je sedamnaesta godišnja konferencija Međunarodnog savjeta za narodnu muziku (International Folk Music Council — IFMC) u Budimpešti 1964. posebno raspravljala o metodama klasifikacije i leksikografskog sređivanja napjeva u zbiricama narodne muzike.

Iz potrebe da se takva nastojanja nastave i da dovedu do konkretnijih rezultata, osnovana je Studijska grupa IFMC-a za sistematizaciju narodne muzike. Muzikološki institut Slovačke akademije znanosti i Čehoslovački nacionalni komitet IFMC-a sazvali su prvo zasjedanje te grupe u Bratislavi 1—4. IX 1965.

Zasjedanju su prisustvovali etnomuzikolozi pretežno iz srednje Evrope, predstavnici folklornih instituta koji čuvaju zbirke narodnih napjeva u Beču, Berlinu (DDR), Bratislavi, Brnu, Budimpešti, Freiburgu in Br., Ljubljani, Pragu, Varšavi i Zagrebu. Gost ovog zasjedanja bila je i dr Barbara Kraeder, generalni sekretar IFMC-a. Očito je namjera organizatora bila da skupi stručnjake sa relativno užega područja, pretpostavljajući da će oni iz donekle sličnoga melodijskog materijala lakše moći pronaći mogućnosti za jedan, doduše uži ali međunarodni način sistematizacije i klasifikacije narodnih napjeva.

Program zasjedanja sadržavao je opširnije i zanimljive referate o dosadašnjim rezultatima sistematizacije izvršenih u institutima navedenih gradova, osim Berlina, Ljubljane i Zagreba. Sistematizacija i klasifikacija napjeva provedene su na osnovu elemenata melodijske linije (npr. incipit, kadence), strukturalnih elemenata (melodijskog retka, strukture čitave melodije), ritmičkih obrazaca i metričkih skupina. Istaknuta je i metrika teksta kao polazna tačka za klasifikaciju napjeva.

Zapaženo je da je u prvom redu različita građa, a ne različiti autori, uzrok različitim načinima klasifikacije. Tako su zbog dosta srodne građe praški Institut za etnografiju i folkloristiku Čehoslovačke akademije znanosti i Institut za proučavanje narodne muzike na bečkoj Muzičkoj akademiji već uspostavili suradnju u radu oko klasifikacije narodnih napjeva.

Kao najpodesniji način da se objektivno i konkretno utvrdi vrijednost i upotrebljivost pojedinih načina sistematizacije i klasifikacije napjeva, prihvaćen je prijedlog dra Benjamina Rajetzkog iz Budimpešte. Prema tom prijedlogu svi će

učesnici na svoj način katalogizirati 900 evropskih narodnih napjeva što će ih primiti svaki folklorni institut od preostalih devet ustanova učesnica. — Nakon zasjedanja u Bratislavi, početkom 1966, pridružio se ovoj akciji i Švedski arhiv narodnih napjeva u Stockholmu.

Jerko Bezić

DRUGI MEĐUNARODNI SIMPOZIJ O RADNIČKOJ PJESMI

(Velenje, 12—14. IX 1965)

Savez folklorista Jugoslavije organizirao je ovaj međunarodni simpozij kao nastavak rada započetog na Prvom simpoziju održanom u Liblicama (ČSSR) 1961. U razdoblju između dva simpozijuma sjedište Međunarodne komisije za proučavanje radničke pjesme bilo je u Pragu. U tom periodu nisu publicirani referati sa Prvog simpozija, a kako nisu bili unaprijed umnoženi ni referati Drugog simpozija, u diskusiji se nije mogla ostvariti potrebna razmjena mišljenja (nije se moglo raspravljati o terminologiji i klasifikaciji ako se ne poznaje građa).

Na simpoziju u Velenju sudjelovalo je 15 naučnih radnika iz 8 stranih zemalja i 12 predstavnika iz Jugoslavije. Od ukupno 19 referata, pet su ih pripremili naši stručnjaci (D. Nedeljković, R. Hrovatin, N. Martinović, D. Antonijević i P. Vlahović).

Budući da su se naši folkloristi dosada samo u manjoj mjeri bavili sakupljanjem radničke poezije i nisu bili objavljeni podaci o njenom opsegu i ulozi u životu naroda, mnogi su mislili da je organiziranje ovakvog skupa u Jugoslaviji preuranjeno, što je rad simpozija i potvrdio. Simpozij je imao dvije osnovne teme: 1. *Metode i rezultati istraživanja radničke pjesme i radničkog folklor* i 2. *Problemi estetike radničke pjesme i radničkog folklor*. Međutim, učesnici su analizirali samo radničku pjesmu, a nije bilo govora o radničkom folkloru u širem smislu. Taj propust je utoliko veći što je osnovni zaključak Prvog simpozija bio da se za obradu tog područja narodnog stvaralaštva angažiraju muzikolozi, literati i etnolozi, kako bi se radu moglo prići sa različitih aspekata. O radničkoj i masovnoj pjesmi i metodama njenog istraživanja u Jugoslaviji govorili su već spomenuti naši stručnjaci. O rezultatima proučavanja radničke poezije u drugim zemljama govorili su: F. Vogel (Austrija), A. Szatmari (Mađarska), G. Ciobanu (Rumunjska), N. Kaufman (Bugarska), Lj. Droppova (ČSSR), H. Strobach (Ist. Njemačka), te M. Druskin, V. Bazanov i B. Putilov iz SSSR-a. M. Kosova (ČSSR) govorila je o proučavanju rudarskih legenda i pjesama, a A. Dygacz (Poljska) o pjesmama rudara i staklarskih radnika u Poljskoj. V. Pletka iz Praga govorio je o nekim estetskim kriterijima vrednovanja radničkih pjesama.

Kao posljedica neriješenog pitanja klasifikacije i terminologije javilo se u nekim referatima neargumentirano tretiranje termina radnička pjesma. Pojedinci su radničkom pjesmom proglasili svaku politički naprednu pjesmu, ili su pod terminom radničke pjesme govorili o partizanskoj pjesmi, pa i o logoraškoj pjesmi i drugim oblicima borbene poezije i poezije otpora. Veoma dobar referat I. Lammel iz Istočnog Berlina »O estetskoj funkciji njemačkih pjesama iz koncentracijskih logora« samo u manjoj mjeri donosi građu koja se s opravdanjem može uključiti u simpozij o radničkom folklorom stvaralaštvu. Pojedini referenti nisu uzeli u obzir da se pri proučavanju radničke pjesme ne može primjenjivati isti kriterij u svim zemljama. Postoji razlika u nastajanju i funkciji tih pjesama u visoko industrijaliziranim zemljama, u kojima se industrijalizacija i radnička klasa razvija već nekoliko stoljeća, prema zemljama, kao što je, npr., naša, gdje je taj razvitak počeo tek u novije vrijeme. Stoga je prije organiziranja Simpozija trebalo tačno utvrditi opseg i pojam radničkog folklorom stvaralaštva i njegovu funkciju. Kao što su bile pogrešne ranije teorije, proklamirane u predratnoj Jugoslaviji radi političkih interesa vladajuće klase, o izuzetnoj vrijednosti seoske kulture i folklor i o vezivanju narodnog stvaralaštva isključivo uz selo, postoje i neopravdani pokušaji da i proučavanje radničke pjesme priđe u gloriifikaciju i pronalaženje značajki te poezije i tamo gdje one ne postoje.

U stručnoj se literaturi kod nas do održavanja jugoslavenskog simpozija o radničkoj pjesmi (Nikšić, 2—4. X 1964), spominjala samo pjesma otpora i revolucionarna pjesma, a nakon tog simpozija, bez tačnijeg objašnjenja, većinu tih